

Blaenoriaethau ar gyfer Diwylliant

Crynodeb ar gyfer pobl ifanc

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mae diwylliant yn rhan o'n bywyd bob dydd.

Mae o'n cwrdd ni. Mae diwylliant yn ein hysbrydoli ac yn ein helpu i fwynhau bywyd, mynegi ein hunain a bod yn greadigol:

Diwylliant yw ein gorffennol - ein presennol - a'n dyfodol.

Mae ein diwylliant yng Nghymru yn arbennig ac yn unigryw. Mae'n siapia pwy ydyn ni ac yn rhoi ymdeimlad o berthyn i ni.

Am y Blaenoriaethau ar gyfer Diwylliant

Mae Llywodraeth Cymru eisiau i ddiwylliant ffynnu ac mae eisiau defnyddio diwylliant i wella bywydau pobl.

Rydym ni wedi ysgrifennu'r cynllun newydd hwn ar gyfer diwylliant yng Nghymru. Mae ar gyfer y sectorau celfyddydau, amgueddfeydd, llyfrgelloedd, archifau a'r amgylchedd hanesyddol, ond mae hefyd ar gyfer pawb sy'n gweithio gyda diwylliant, yn ei fwynhau ac yn ei werthfawrogi.

Mae'r cynllun hwn wedi'i adeiladu o amgylch Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), gan gynnwys y nod ganlynol:

Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu.

Blaenoriaeth 1: Mae diwylliant yn dod â phobl at ei gilydd

Ein dyheadau:

1 Mae diwylliant yn gynhwysol, yn hygyrch ac yn amrywiol.

Cynhwysol — yn cynnwys pawb.

Hygyrch — yn hawdd ei ddefnyddio ac ar gael i bawb.

Amrywiol — yn cynnwys ac yn cynrychioli pawb.

Dylai pawb allu mwynhau diwylliant. Ni ddylai fod unrhyw beth sy'n rhwystro pobl rhag cymryd rhan. Dylai pawb deimlo bod diwylliant yng Nghymru yn berthnasol iddyn nhw.

2 Mae democratiaeth ddiwylliannol a hawliau diwylliannol yn bwysig iawn.

Mae hyn yn golygu gadael i bobl ddewis beth sy'n cyfrif fel diwylliant a'u cynnwys wrth wneud penderfyniadau am ein gwasanaethau diwylliannol.

Mae pob diwylliant yng Nghymru yn werthfawr a dylid eu cynrychioli mewn ffordd deg.

3 Mae diwylliant yn rhan o greu lleoedd.

Creu lleoedd — cymryd rhan yn y gwaith o gynllunio a siapia lle'r ydyn ni'n byw.

Mae diwylliant yn gysylltiedig â llawer o bethau yn ein cymunedau, — tirweddau, hanesion, adeiladau a mwy. Mae'n rhan o'r hyn sy'n gwneud lle yn arbennig ac unigryw.

Mae'r synnwyr hwn o le yn cael ei ddiffinio fel 'cynefin' lle mae'r lle hanesyddol, diwylliannol a chymdeithasol yn siapia'r gymuned. Lle rydyn ni'n teimlo'n gartrefol ac yn perthyn.

Pan fydd pobl yn cymryd rhan mewn cefnogi, diogelu a dathlu eu diwylliant gall hyn gysylltu cymunedau a'u helpu i ffynnu.

4 Mae diwylliant yn adlewyrchu anghenion a gobeithion plant a phobl ifanc ac yn cryfhau'r cysylltiad rhwng cenedlaethau.

Mae diwylliant yn ein cysylltu ni i gyd. Mae'n bwysig bod gwahanol genedlaethau yn gallu cysylltu drwy ddiwylliant, rhannu profiadau â'i gilydd, a dysgu oddi wrth ei gilydd.

Rydym ni eisiau i blant a phobl ifanc fwynhau diwylliant ac i deimlo bod yr hyn sydd ar gael yn berthnasol, yn ddiddorol ac yn ysbrydoledig. Dylai plant a phobl ifanc fod yn rhan o lunio diwylliant.

Hawliau

Mae gan yr holl blant a phobl ifanc hawliau - maen nhw wedi'u nodi yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn.

Erthygl 31 — Mae gan bob plentyn yr hawl i ymlacio, chwarae, mwynhau hamdden a chymryd rhan mewn gweithgareddau fel celf a bywyd diwylliannol.

Rydym ni am sicrhau bod pob cenedlaeth yn cael cyfleoedd i gymryd rhan a mwynhau diwylliant.

5 Mae cyfranogiad diwylliannol yn cefnogi lles pobl a lles cymunedol.

Mae cymryd rhan mewn gweithgareddau diwylliannol a phrosiectau fel gwirfoddoli, rhaglenni dysgu a hyfforddiant yn gallu helpu pobl i deimlo'n dda, bod yn weithgar, a gwella eu hiechyd corfforol a meddyliol.

Beth rydyn ni eisiau ei weld

- ➡ Mae pawb yn cael eu trin yn deg, ac nid oes unrhyw un yn wynebu gwahaniaethu.
- ➡ Does dim yn atal pobl rhag cymryd rhan a mwynhau diwylliant.
- ➡ Mae pawb yn teimlo eu bod nhw'n cael eu gwerthfawrogi, eu parchu ac yn rhydd i fynegi eu diwylliant.
- ➡ Mae pob diwylliant yng Nghymru yn cael eu dathlu a'u cynrychioli mewn ffordd deg sy'n adlewyrchu cymdeithas sy'n newid.
- ➡ Mae pobl yn deall ac yn dathlu eu diwylliant lleol, yn teimlo ymdeimlad o falchder lleol ac yn teimlo fel eu bod nhw'n perthyn.
- ➡ Mae plant a phobl ifanc yn mwynhau cyfleoedd sy'n ddiddorol ac yn berthnasol. Maen nhw'n cael gwrandawriad, yn cymryd rhan ac yn cael dweud eu dweud wrth siapia diwylliant yng Nghymru.
- ➡ Mae diwylliant yn cael ei ddefnyddio i gysylltu cenedlaethau. Mae pobl hyn yn cael eu gwerthfawrogi ac maen nhw'n teimlo bod croeso i ychwanegu eu straeon, eu harbenigedd a'u sgiliau.
- ➡ Mae manteision cadarnhaol diwylliant ar iechyd a lles yn cael eu cydnabod a'u gwerthfawrogi.
- ➡ Mae mwy o bobl yn cael cyfleoedd i gymryd rhan mewn gweithgareddau diwylliannol a chreadigol fel ffordd o gefnogi eu lles.

Blaenoriaeth 2: Dathlu Cymru fel cenedl o ddiwylliant

Ein dyheadau:

6 Mae diwylliant yn cefnogi ac yn hyrwyddo'r Gymraeg ac ieithoedd eraill yng Nghymru.

Mae'r Gymraeg yn perthyn i Gymru gyfan. Mae'n rhan o'n hanes, ein treftadaeth a'n traddodiadau.

Mae llawer o ieithoedd eraill yn cael eu defnyddio yng Nghymru hefyd. Rydym ni am sicrhau bod yr ieithoedd hyn yn cael eu parchu a'u dathlu hefyd.

7 Mae diwylliant yn cefnogi sut mae Cymru yn cael ei marchnata i ymwelwyr a sut rydym ni'n datblygu perthnasoedd o gwmpas y byd.

Mae diwylliant yn cyfrannu at economi Cymru ac yn denu ymwelwyr. Mae llawer o bobl yn dod i Gymru o bob cwr o'r byd i fwynhau ein treftadaeth Gymreig, ein diwylliant, tirweddau a llawer mwy.

Mae twristiaeth yn helpu busnesau i dyfu, yn dod â llawer o swyddi ac yn ychwanegu at ein heconomi. Rydym ni am sicrhau bod ein diwylliant a'n treftadaeth yn parhau i chwarae rhan bwysig yn nhwristiaeth Cymru.

Dylai hyrwyddo diwylliant a threftadaeth Cymru a rhannu ein sgiliau creadigol ac artistig fod yn rhan fawr o feithrin perthynas â rhanbarthau a gwledydd eraill ledled y byd.

8 Mae diwylliant yn cael ei ddathlu a'i hyrwyddo ar lefelau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol.

Mae ein diwylliant yn arbennig, ac mae'n ein gwneud yn unigryw. Rydym ni am barhau i greu cyfleoedd i hyrwyddo a dathlu diwylliant Cymru a chysylltu hyn â sut mae pobl yn lleol, ac o bob cwr o'r byd, yn gweld ac yn meddwl am Gymru.

Beth rydyn ni eisiau ei weld

- Mae Cymru yn cael ei hystyried yn wlad ddwyieithog ac amlieithog. Mae'r Gymraeg yn cael ei hyrwyddo ac yn ffynnu.
- Mae'r sector diwylliant yn diwallu anghenion iaith pobl, gan gynnwys darparu profiadau ac adnoddau BSL a Braille.
- Mae diwylliant Cymreig yn cael ei hyrwyddo i'r byd fel rhan o gynnig twristiaeth ein gwlad.
- Mae ein diwylliant yn cael ei ddathlu yn lleol, yn rhanbarthol ac o amgylch y byd.
- Mae yna lawer o gyfleoedd i ddathlu diwylliant drwy gydol y flwyddyn.

Blaenoriaeth 3: Mae diwylliant yn wydn a chynaliadwy

Ein dyheadau:

- 9** Dylai sefydliadau sy'n gyfrifol am amddiffyn a gofalu am ein hasedau diwylliannol gydweithio i ddeall beth sy'n bwysig ei gasglu i Gymru.

Mae adeiladau hanesyddol a chasgliadau diwylliannol mor bwysig. Rydym ni angen mannau croesawgar lle gall pobl ryngweithio â'n casgliadau diwylliannol. Mae angen i berchnogion casgliadau ac adeiladau diwylliannol gael y wybodaeth, y cyngor a'r adnoddau cywir ar lefelau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol.

- 10** Rydym ni'n gofalu am ein casgliadau a'n safleoedd hanesyddol a'u defnyddio i gefnogi dysgu, creadigrwydd, creu lleoedd a llesiant.

Mae angen i ni ofalu am ein lleoedd a'n casgliadau hanesyddol yn y ffyrdd cywir fel eu bod yn hygyrch ac yn gallu cael eu mwynhau gan genedlaethau'r dyfodol.

- 11** Mae ein hetifeddiaeth ddiwylliannol anniriaethol yn rhan bwysig o'n stori genedlaethol – mae wedi'i nodi, a'i chefnogi i ffynnu.

Treftadaeth ddiwylliannol anniriaethol – pethau na allwch chi eu cyffwrdd sy'n cael eu trosglwyddo o genhedlaeth i genhedlaeth. Gallai hyn gynnwys straeon gwerin, caneuon traddodiadol, defodau, ofergoelion a mythau, credoau, sgiliau i gynhyrchu crefftau traddodiadol. Weithiau rydym yn cyfeirio at hyn fel treftadaeth fyw.

Mae ein treftadaeth fyw yn cynnwys llawer o bethau gwerthfawr. Rydym ni am sicrhau bod modd rhannu'r rhain gyda chenedlaethau'r dyfodol.

- 12** Mae cyrff diwylliant a threftadaeth yn gweithio gyda sectorau eraill i archwilio ffyrdd o ddefnyddio pŵer diwylliant.

Rydym am annog ein sefydliadau i weithio gyda'i gilydd, i greu partneriaethau newydd gyda sefydliadau eraill sy'n gweithio mewn meysydd megis ieuchyd, addysg, twristiaeth a'r amgylchedd. Gallai diwylliant helpu i gyflawni canlyniadau cadarnhaol ar draws y meysydd hyn. Gallent rannu gwybodaeth a datblygu dulliau creadigol o weithio.

- 13** Mae diwylliant yn cael ei gefnogi a'i helpu drwy ddefnyddio technoleg ddigidol yn y ffyrdd cywir.

Mae gwasanaethau ar-lein a digidol yn helpu pobl i ryngweithio â diwylliant a chael mynediad at ddiwylliant mewn ffyrdd newydd. Gellir eu defnyddio i archebu tocynnau ar gyfer digwyddiadau, ymuno mewn gweithgareddau ar-lein, gwyllo digwyddiadau sy'n cael eu ffrydio yn fyw, ymweld ag amgueddfeydd rhithwir a mwy.

Mae digideiddio yn caniatáu i ni gadw cofnodion digidol o'n treftadaeth ddiwylliannol diriaethol ac anniriaethol, ond mae angen rheoli'r cofnodion hyn yn ofalus.

Mae angen i sefydliadau yn y sector diwylliant feddwl am sgiliau digidol, cydweithio digidol a phethau fel effaith Deallusrwydd Artiffisial.

14 Mae gan y sector diwylliant ymagwedd hirdymor tuag at gasglu a rhannu gwybodaeth.

Rydym ni am gasglu mwy o wybodaeth am y sector diwylliant. Byddwn yn defnyddio'r wybodaeth a'r data hyn i'n helpu i wneud penderfyniadau ac yn rhannu'r wybodaeth hon gyda phobl eraill.

15 Mae'r sector diwylliant yn lle gwych i weithio a gwirfoddoli.

Mae gweithlu'r sector diwylliant yn dibynnu ar sgiliau arbenigol. Rydym ni am gefnogi'r sector diwylliant i dyfu yng Nghymru fel y gall gynnig gwaith gwerth chweil i fwy o bobl.

Mae yna lawer o weithwyr llawrydd, gweithwyr prosiect a gwirfoddolwyr sy'n gweithio yn y sector diwylliant. Dylent gael cefnogaeth i ddatblygu eu sgiliau a phrofi amodau gwaith da. Maen nhw'n chwarae rhan bwysig a dylent gael eu gwerthfawrogi am y gwaith maen nhw'n ei wneud.

16 Mae'r sector diwylliant yn dangos arweinyddiaeth o ran sut mae'n delio â'r argyfyngau hinsawdd a natur.

Gallwn ddefnyddio diwylliant i helpu pobl i ddeall newid yn yr hinsawdd. Mae angen i'r sector amddiffyn ei asedau a'i gasgliadau rhag tywydd poethach, llifogydd, stormydd ac effeithiau eraill newid yn yr hinsawdd. Bydd y sector yn gweithio gydag eraill i ddod o hyd i ffyrdd o leihau carbon a helpu Cymru i gyrraedd sero net.

Beth rydyn ni eisiau ei weld

- Mae ein diwylliant yn cael ei ddiogelu er mwyn gallu cefnogi dysgu, creadigrwydd a llesiant.
- Rydym ni'n gofalu am ein hasedau a'n casgliadau diwylliannol ac maent ar gael i bobl eu mwynhau.
- Rydym ni'n gofalu am ein treftadaeth anniriaethol ac yn ei ddiogelu mor ofalus â'n treftadaeth gorfforol.
- Mae'r sector diwylliant yn gweithio gydag eraill i gyflawni nodau cyffredin a datrys problemau.
- Mae technoleg ddigidol yn cael ei defnyddio yn y ffyrdd cywir ac mae'n helpu pobl i ryngweithio â diwylliant mewn ffyrdd newydd.
- Mae data a thystiolaeth am y sector diwylliant yn cael eu casglu. Gellir defnyddio hyn i gefnogi gwneud penderfyniadau a helpu i gynllunio ar gyfer y dyfodol.
- Mae'r sector diwylliant yn gyflogwr teg sy'n cefnogi staff, gweithwyr llawrydd, gweithwyr prosiect a gwirfoddolwyr.
- Mae gan y sector diwylliant ddigon o bobl sydd â'r sgiliau cywir, gan gynnwys sgiliau iaith Gymraeg.
- Mae'r sector diwylliant wedi ymrwymo i gynaliadwyedd, ac mae'n ysbrydoli pobl i ddysgu am newid yn yr hinsawdd, a chymryd camau yn ei erbyn.

Camau nesaf

Rydym ni am sicrhau bod diwylliant yn ffynnu ledled Cymru a rhoi cyfleoedd i bobl gymryd rhan a mwynhau gweithgareddau. Felly, fe fyddwn ni'n gweithio gyda'r sector diwylliant ac yn canolbwyntio ar y blaenoriaethau hyn.

Byddwn yn defnyddio'r Dangosyddion Llesiant Cenedlaethol i fesur ein cynnydd a gwirio ein bod ni'n cyrraedd ein nodau.

Byddwn hefyd yn parhau i siarad gyda phobl ar draws Cymru a gwirio bod y cynllun hwn yn gwneud gwahaniaeth. Bydd hyn yn ein helpu i weld a oes angen i ni wneud unrhyw newidiadau i'r cynllun wrth i ni symud ymlaen.

Diolch

Os ydych chi eisiau gwybod mwy am y cynllun hwn, ewch i:

 llyw.cymru/blaenoriaethau-ar-gyfer-diwylliant

Neu anfonwch neges atom:

 diwylliant@llyw.cymru

